

Sygn. akt IV U 1236/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2014r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Iwona Chojecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 lipca 2014r. w S.

odwołania J. P. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 23 sierpnia 2013 r. (Nr (...)/20)

w sprawie J. P. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zwrot nienależnie pobranej emerytury rolniczej

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że J. P. (1) nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty (...) zł pobranej w okresie od (...)r. tytułem części uzupełniającej emerytury rolniczej.

Sygn. akt: IV U 1236/13 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 23 sierpnia 2013r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie art.32 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników zobowiązał J. P. (1) do zwrotu nienależnie pobranej części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od (...)złoty wskazując, że we wskazanym okresie ubezpieczona była posiadaczką gospodarstwa rolnego o powierzchni 2,02 ha na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Siedlcach z (...)

Odwołania od w/w decyzji złożyła ubezpieczona J. P. (1) reprezentowana przez pełnomocnika wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty określonej w powyższej decyzji. W uzasadnieniu stanowiska wskazała, że organ rentowy błędnie ustalił jakoby we wskazanym okresie prowadziła ona działalność rolniczą w rozumieniu przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (odwołanie k.1-3).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o ich oddalenie, przywołując przepisy prawa i argumentację wskazaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie k.9-10).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona J. P. (1) i jej mąż J. P. (2) byli właścicielami gospodarstwa rolnego położonego na terenie wsi Ł., Ż. (...). Na terenie Ż. małżonkowie posiadali działkę numer (...) (grunt orny) o powierzchni 1.15 ha, a na terenie Ł. działkę numer (...) (łąka) o powierzchni 0.8769 ha. Mąż ubezpieczonej J. P. (2) zmarł w dniu 28 stycznia 2010r. Przez dłuższy czas przed śmiercią J. P. (2) małżonkowie żyli w rozłączeniu. Ubezpieczona mieszkała z dziećmi w Ż. i uprawiała gospodarstwo rolne z wyjątkiem działki numer (...) położonej w Ż. oddalonym od miejsca zamieszkania ubezpieczonej o około 4 km (wypisy z rejestru gruntów dot. działek numer (...) k.49-50 akt emerytalnych, zeznania ubezpieczonej k.61v-62 – nagranie od minuty 3 do 16).

W 1994r. doszło do wydania decyzji administracyjnej stwierdzającej przejście na rzecz Skarbu Państwa własności w/w działki numer (...) położonej w Ż.. Decyzja wydana została bez podstawy prawnej i w rejestrze gruntów jako właścicieli uwidoczniono na zasadzie własności łącznej Skarb Państwa i małżonków P. (wypis z rejestrów gruntów k.49 akt emerytalnych). Analogiczna sytuacja miała miejsce w odniesieniu do w/w działki numer (...) położonej w Ż., z tym że w przypadku tej działki doszło do następczego przeniesienia własności nieruchomości przez Skarb Państwa na rzecz A. W. na mocy umowy z 2005r. Po dokonaniu tych czynności w rejestrze gruntów jako właścicieli działki numer (...) wykazano na zasadzie własności łącznej A. W. i małżonków P. (wypis z rejestru gruntów k.50 akt emerytalnych). Dla każdej z tych nieruchomości prowadzono również dwie księgi wieczystej i w każdej z nich ujawniony był inny właściciel.

W (...) syn ubezpieczonej A. P. wystąpił do Sądu Rejonowego w Siedlcach o dokonanie działu spadku po mężu ubezpieczonej J. P. (2) i zniesienia współwłasności nieruchomości rolnych stanowiących majątek wspólny ubezpieczonej i jej męża. W dniu 30 stycznia 2013r. przed Sądem Rejonowym w Siedlcach w sprawie (...) zapadło postanowienie o działu spadku i zniesieniu współwłasności nieruchomości rolnych, na mocy którego nieruchomości te podzielone zostały między dzieci ubezpieczonej i jej nieżyjącego męża (postanowienie Sądu Rejonowego w Siedlcach z 20 stycznia 2013r. k.30 akt emerytalnych). Przedmiotem powyższego postępowania nie były w/w działki oznaczone numerami (...), co do których jako właściciele ujawnione zostały również inne podmioty (vide: wcześniejsze ustalenia). Od chwili powzięcia w 2012r. (przy okazji gromadzenia dokumentacji do sprawy podziałowej) informacji o ujawnieniu innych osób jako właścicieli działek numer (...) ubezpieczona zaprzestała użytkowania również działki nr (...) (zeznania ubezpieczonej k.61v-62 – nagranie od minuty 3 do 16 i k.22-22v – nagranie od minuty 2 do 18).

W związku z zakończeniem sprawy o działu spadku i zniesienie współwłasności, na mocy której całość nieruchomości rolnych otrzymały dzieci ubezpieczonej, ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego w dniu 12 marca 2013r. z wnioskiem o podjęcie wypłaty pełnej kwoty emerytury. Do wniosku załączyła w/w postanowienie Sądu Rejonowego w Siedlcach z 10 stycznia 2013r. w sprawie (...) (wniosek wraz z załącznikami k.28-38 akt emerytalnych). Po rozpoznaniu niniejszego wniosku, decyzją z 27 marca 2013r. organ rentowy podjął wypłatę na rzecz ubezpieczonej całości świadczenia emerytalnego, tj. również 100% części uzupełniającej (decyzja k.41 akt emerytalnych). Równolegle ubezpieczona podjęła czynności prawne zmierzające do uregulowania stanu prawnego działek nr (...). W tym samym czasie – w dniu 27 maja 2013r. Wójt Gminy K. poinformował organ rentowy, że ubezpieczona jest właścicielką nieruchomości rolnych położonych na terenie Ż. (...) (tj. działek numer (...)) o łącznej powierzchni 2.02 ha. Do informacji załączył wypisy z rejestru gruntów dotyczące powyższych działek (pismo Wójta Gminy K. z 24 maja 2013r. wraz z załącznikami k.46-50 akt emerytalnych).

W następstwie powyższego decyzją z 19 czerwca 2013r. organ rentowy od 1 lipca 2013r. zawiesił wypłatę na rzecz ubezpieczonej 100% części uzupełniającej emerytury (decyzja z 19 czerwca 2013r. k.53 akt emerytalnych). Jednocześnie organ rentowy wystąpił do ubezpieczonej o przedłożenie dokumentów stanowiących podstawę nabycia przez nią własności działek numer (...), w odpowiedzi na co ubezpieczona złożyła w organie rentowym kopię postanowienia Sądu Rejonowego w Siedlcach z 26 kwietnia 2007r. w sprawie (...) w przedmiocie stwierdzenia praw do spadku po W. P. i J. P. (2) - rodzicach męża ubezpieczonej J. P. (2) (pismo organu rentowego do ubezpieczonej z 21 czerwca 2013r. i kopia w/w postanowienia sądu k.56-57 akt emerytalnych). Następnie zaskarżoną decyzją z 23 sierpnia 2013r. organ rentowy zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nienależnie pobranej części uzupełniającej emerytury za okres 1 marca 2013r. do 30 czerwca 2013r. wskazując jako uzasadnienie decyzji posiadanie przez ubezpieczoną

gospodarstwa rolnego o powierzchni 2.02 ha na podstawie postanowienia Sądu z 26 kwietnia 2007r. w sprawie I Ns 787/06 (zaskarżona decyzja z 23 sierpnia 2013r. k.65 akt emerytalnych).

W dniu (...). Sąd Rejonowy w Siedlcach w sprawie z powództwa ubezpieczonej i pozostałych spadkobierców jej męża przeciwko A. W. sygn. akt (...)uzgodnił stan prawny nieruchomości – działki gruntu o numerze 332 położonej w Ż. poprzez nakazanie wykreślenia przedmiotowej nieruchomości z księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości A. W. (odpis w/w wyroku k.60 akt sprawy). Również w odniesieniu do działki numer (...) położonej z w Ż. ujawniono prawidłowy stan prawny, zgodnie z którym przez cały okres właścicielami tej nieruchomości byli wyłącznie małżonkowie P. (vide: wypis z rejestru gruntów z 6 maja 2014r. k.26 akt sprawy).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej J. P. (1) okazało się uzasadnione.

Poczynione przez Sąd ustalenia pokazują, że organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję bez poczynienia ustaleń, które mogłyby stanowić podstawę wydania tej decyzji. Z bardzo lakonicznego uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika, że organ rentowy zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu nadpłaconej części uzupełniającej emerytury za okres od 1 marca 2013r. do 30 czerwca 2013r. z powodu posiadania przez nią gospodarstwa rolnego o powierzchni 2.02 ha na podstawie postanowienia sądu I Ns 787/06 z 26 kwietnia 2007r. Mając na uwadze takie ustalenia organu rentowego wskazać należy, że posiadanie gospodarstwa rolnego nie stanowi w myśl przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników podstawy zawieszenia wypłaty części uzupełniającej emerytury lub zwrotu już pobranej emerytury jako nienależnie pobranego świadczenia. Zgodnie z art.28 ust.1 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008r., Nr 50, poz. 291 ze zm.) wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust.2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą, przy czym zgodnie z ustępem 4 powyższego przepisu uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego.

Nie ulega wątpliwości Sądu, że organ rentowy dokonał błędnej wykładni wskazanego przepisu art.28 ust.4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i doszedł do niewłaściwego wniosku, że ubezpieczona nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Powyższy przepis nie reguluje wyczerpująco sytuacji, w których uzasadnione jest przyjęcie, że emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, ale wskazuje jedno z kryteriów, kiedy należy uznać, że emeryt nie prowadzi już działalności rolniczej. Z przepisu tego nie wynika natomiast, że przez sam fakt, iż emeryt lub jego małżonek jest właścicielem gospodarstwa rolnego, uzasadnione jest przyjęcie, że emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. O tym, czy emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej decyduje każdorazowo stan faktyczny, a zatem fakt, czy dana osoba rzeczywiście prowadzi działalność rolniczą i pracuje w gospodarstwie rolnym. Na stanowisku takim stoi również Sąd Najwyższy (vide: uchwała SN z 6 maja 2004r., II UZP 5/06, OSNP 2004/22/389), a także Sąd Apelacyjny w Lublinie, który w wyroku z 1 sierpnia 2012r. w sprawie III AUa 615/12 (LEX nr 1216343) wskazał, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art.6 pkt 3 ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art.28 ust.1 i 3 w związku z ust.4.

Organ rentowy nie dokonał żadnych ustaleń faktycznych co do tego, czy ubezpieczona faktycznie prowadzi działalność rolniczą na działkach numer (...) i wydając zaskarżoną decyzję oparł się na postanowieniu Sądu Rejonowego w Siedlcach z (...) w sprawie (...) (kopia postanowienia k.57). Wskazać przy tym należy, że choć postanowienie to złożyła w organie rentowym sama ubezpieczona, to organ rentowy zaniechał analizy tego postanowienia, z którego treści wprost wynika, że jest to postanowienie o stwierdzeniu praw do spadku po teściach ubezpieczonej i mąż ubezpieczonej wymieniony jest w tym postanowieniu jako jeden z wielu spadkobierców. Tymczasem ze złożonych do akt emerytalnych wypisów z rejestru gruntów dotyczących działek numer (...) (k.49-50) wynika, że działki te miały stanowić własność ubezpieczonej i jej męża na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej (pomijając w tym miejscu wypisy dotyczące innych osób). Nie mogły być zatem nabyte na podstawie postanowienia sądu z 26 kwietnia

2007r., które powołane zostało w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, gdyż majątek nabywany w drodze spadkobrania stanowi majątek osobisty (nie wchodzi do majątku wspólnego), a ponadto mąż ubezpieczonej został wymieniony w tym postanowieniu jako jeden z wielu spadkobierców.

Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało, że w okresie którego dotyczy zaskarżona decyzja ,tj. od 1 marca 2013r. do 30 czerwca 2013r. ubezpieczona nie prowadziła działalności rolniczej. Na mocy postanowienia z 30 stycznia 2013r. o dziale spadku po mężu ubezpieczonej i o zniesieniu współwłasności nieruchomości rolne stanowiące uprzednio własność ubezpieczonej i jej męża zostały podzielone między dzieci ubezpieczonej (postanowienie(...) k.30 akt emerytalnych). Wprawdzie ubezpieczona i jej mąż byli właścicielami jeszcze innych działek – o numerach(...)i (...), które nie zostały objęte w/w postanowieniem, niemniej – jak wynika z powyższych ustaleń – w rozpatrywanym okresie ubezpieczona nie prowadziła na tych działkach działalności rolniczej. Z uwagi na ujawnienie, iż prawa do w/w działek roszczą również inne podmioty, nieruchomości te nie zostały objęte postępowaniem podziałowym i co najmniej od 2012r. ,tj. od chwili wszczęcia tego postępowania (podczas którego ujawniono nieprawidłowości co do stanu prawnego działek) ubezpieczona nie użytkowała działki nr (...), a jeszcze wcześniej zaprzestała użytkowania działki nr (...) położonej poza miejscowością, w której zamieszkuje. Dodać przy tym należy, że na skutek działań ubezpieczonej i pozostałych spadkobierców męża ubezpieczonej stan prawny tych działek został już uregulowany ,tj. ustalono, że właścicielami tych działek przez cały czas byli ubezpieczona i jej mąż. Nie zmienia to jednak ustaleń Sądu co tego, że w spornym okresie ubezpieczona nie użytkowała rolniczo tych działek.

Mając na uwadze powyższe okoliczności stwierdzić należało, że organ rentowy bezpodstawnie ustalił, że w okresie od (...). ubezpieczona nienależnie pobrała część uzupełniającą emerytury rolniczej i niezasadnie zobowiązał ją zwrotu tej części emerytury. Dlatego na podstawie art.477.14§2 kpc Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.